

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Φ Μ – Π. Ζ Ο.Ε. κατά

ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 27906/04)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

4 Μαΐου 2006

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 4.5.2006

(υπογραφή) S. NIELSEN – Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση Φ Μ – Π. Ζ Ο.Ε.

κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΙΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. POZAKH,
Κύριο Α. KOVLER,
Κυρία Ε. STEINER,
Κύριο Κ. HAJIYEV
Κύριο D. SPIELMANN,
Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*
και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 11 Απριλίου 2006,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία
αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 27906/04) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία εταιρεία ελληνικού δικαίου, την «Φ Μ – Π. Ζ Ο.Ε.» και δύο υπηκόους του Κράτους αυτού, τους κυρίους Φ Μ και Π Ζ («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Ιουλίου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κύριο Δ. Αναγνωστόπουλο, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Γ. Χαλκιά, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 26 Μαΐου 2005, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε ότι θα αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας. Στις 6 Οκτωβρίου 2005, η Κυβέρνηση υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί του παραδεκτού και επί του βάσιμου

της προσφυγής. Η προσφεύγουσα κλήθηκε να υποβάλει τις δικές της σε απάντηση καθώς και τα αιτήματά της για δίκαιη ικανοποίηση πριν τις 23 Νοεμβρίου 2005. Χωρίς το Δικαστήριο να λάβει αίτηση για παράταση της ταχθείσας προθεσμίας, οι παρατηρήσεις της προσφεύγουσας υποβλήθηκαν στις 9 Φεβρουαρίου 2006.

4. Στις 16 Φεβρουαρίου 2006, δυνάμει του άρθρου 38 § 1 του κανονισμού του Δικαστηρίου, ο πρόεδρος του τμήματος αποφάσισε να μην προσθέσει στον φάκελο τις παρατηρήσεις που εκπρόθεσμα υπέβαλε η προσφεύγουσα.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

5. Η πρώτη προσφεύγουσα είναι μία ομόρρυθμη εταιρεία που εδρεύει στην Αθήνα. Οι δύο άλλοι προσφεύγοντες είναι οι μοναδικοί εταίροι της εταιρείας, η οποία επί του παρόντος τελεί υπό δικαστική εκκαθάριση, και οι νόμιμοι εκπρόσωποί της. Κατοικούν στην Αθήνα.

6. Στις 21 Απριλίου 1989, η πρώτη προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή κατά μίας άλλης εταιρείας, με την οποία ζητούσε να της καταβληθεί ένα ποσό που προέκυπτε από μια σύμβαση έργου. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 21 Σεπτεμβρίου 1989, ημερομηνία κατά την οποία η αντίδικος της προσφεύγουσας εταιρείας κατέθεσε ανταγωγή.

7. Στις 8 Μαρτίου 1990, το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή που κατέθεσε η αντίδικος της πρώτης προσφεύγουσας και διέταξε αποδείξεις για τις αξιώσεις της τελευταίας (απόφαση αριθ. 20606/1990).

8. Στις 26 Μαρτίου 1990, η αντίδικος κατέθεσε εκ νέου ανταγωγή. Στις 22 Ιουνίου 1990, με προδικαστική απόφασή του, το δικαστήριο διέταξε αποδείξεις (απόφαση αριθ. 2408/1990). Μετά από πολλές αναβολές, τις οποίες η Κυβέρνηση αποδίδει στην συμπεριφορά των διαδίκων, η διαδικασία των αποδείξεων περατώθηκε στις 7 Ιουλίου

2000. Στις 25 Δεκεμβρίου 2000, η πρώτη προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό νέας δικασίμου. Αυτή ορίστηκε για τις 28 Φεβρουαρίου 2002.

9. Στις 28 Ιουνίου 2002, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε εν μέρει δεκτή την αίτηση της πρώτης προσφεύγουσας και απέρριψε την αγωγή της αντιδίκου της (απόφαση αριθ. 4629/2002). Στις 9 Ιουλίου 2002, η αντίδικος της πρώτης προσφεύγουσας άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

10. Στις 31 Οκτωβρίου 2003, το Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση αριθ. 7774/2003). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε τον Φεβρουάριο του 2004 και αρχειοθετήθηκε στις 12 Μαρτίου 2004.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

11. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι (...)»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...)»

Τα πιο πάνω αναφερόμενα άρθρα καθιερώνουν αντίστοιχα τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Σύμφωνα με την αρχή της διαθέσεως, η δικαστική προστασία μέσα στο πλαίσιο των πολιτικών δικών παρέχεται μόνον εφόσον ζητηθεί από τους διαδίκους, στο μέτρο που ζητείται και εάν συνεχίσει να ζητείται. Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας πολιτικής

δίκης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π. Γέσιου-Φαλτσή, *Civil Procedure in Hellas*, éd. Sakkoulas-Kluwer, σελ. 45 επ.).

Άρθρο 260

«Αν κατά την εκφώνηση της υπόθεσης δεν εμφανίζονται όλοι οι διάδικοι (...), η συζήτηση ματαιώνεται (...).»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

13. Η Κυβέρνηση αντικρούει τη θέση αυτή. Εκτιμά ότι η συμπεριφορά των διαδίκων συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην επιμήκυνση της διάρκειας της διαδικασίας. Αναφερόμενη ειδικότερα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που αφήνει την πρωτοβουλία της διαδικασίας στους διαδίκους, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο χρονολογικός πίνακας βεβαιώνει την έλλειψη επιμέλειας εκ μέρους των διαδίκων, οι οποίοι ζήτησαν πολλές φορές την αναβολή της υπόθεσης και καθυστέρησαν υπερβολικά στις αιτήσεις ορισμού των δικασίμων. Η

Κυβέρνηση αναφέρεται επιπλέον στην απεργία των δικηγόρων του συλλόγου της Αθήνας, η οποία επεκτάθηκε σποραδικά από τις 20 Μαΐου 1992 μέχρι τις 30 Ιουνίου 1994, γεγονός το οποίο εκφεύγει του ελέγχου των δικαστηρίων. Η Κυβέρνηση συμπεραίνει ότι καμία καθυστέρηση δεν μπορεί να καταλογιστεί στις δικαστικές αρχές, οι οποίες χειρίστηκαν την υπόθεση αυτή με επιμέλεια.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 21 Απριλίου 1989 με την κατάθεση της αγωγής της πρώτης προσφεύγουσας ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και περατώθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2003 με την απόφαση αριθ. 7774/2003 του Εφετείου Αθηνών. Διήρκεσε επομένως δεκατέσσερα χρόνια, έξι μήνες και δεκατρείς ημέρες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

16. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

17. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και

έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

18. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

19. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

20. Παρόλο που τους επιστήθηκε η προσοχή στο άρθρο 60 του κανονισμού του Δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες δεν προέβαλαν κανένα αίτημα δίκαιης ικανοποίησης μέσα στην ταχθείσα προθεσμία. Επομένως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να τους επιδικάσει κάποιο ποσό για την αιτία αυτή (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Παλάσκα κατά Ελλάδας*, αριθ. 8694/02, § 23, 19 Μαΐου 2004, *Νάστος κατά Ελλάδας*, αριθ. 6711/02, § 22, 15 Ιουλίου 2004).

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 4 Μαΐου 2006 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 22 Μαΐου 2006

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουσόπουλος